

1918

Osmičky v dějinách českých zemí

Helena Nováčková, Milan Vojáček

8

1918

Helena Nováčková, Milan Vojáček

OSMIČKY

v dějinách

ČESKÝCH ZEMÍ

Publikace k výstavě archivních dokumentů
z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.

Vydal Národní archiv v Praze v roce 2008.

„Jarní měsíce byly velice suché, zima mírná, následkem čehož se rozmnožili velice hraboši a jiní škůdcové... O syslech dlužno podotknouti, že letos zvláště u Mělníka abnormálně se rozmnožili a působili velkých škod.“

Zpráva o chorobách a škůdcích rostlin kulturních v Čechách za rok 1918

Většina těch, kteří se loučili s rokem 1917, si jistě přála ukončení války. Světová válka sice nezuřila přímo na území Čech, Moravy a Slezska, ale týkala se většiny jeho obyvatel. Válečné útrapy se v podobě zásobovacích potíží, přidělového hospodářství, front na polévku pro chudé apod. dotkly řady rodin. Vzrostl význam žen, které v řadě provozů nahradily bojující manžele a otce. Jména těch, kteří padli v bojích, ať už stáli na té či oné válečné straně, jsou dodnes zachována na pomnicích rozsetých po vsích a městečkách.

Rok 1918 přinesl ukončení bojů, porážku Rakouska-Uherska a jeho rozpad na řadu „národních“ států. Tak vzniklo Československo, stát Čechoslováků, ale také Němců, Maďarů, Rusinů, Poláků a Židů. Mezinárodní uznání tohoto státu docílila zahraniční akce T. G. Masaryka, M. R. Štefánika, E. Beneše a dalších ještě dříve, než 28. října došlo k vyhlášení Československé republiky v Praze zástupci Národního výboru. Za tento nový stát bojovali legionáři v Rusku, Francii a Itálii a díky nim se Československo svým způsobem stalo vítězem války.

Následující dokumenty se pokouší v chronologickém sledu naznačit rozmanitost dění tohoto významného roku. Snaží se vedle válečné každodennosti ukázat některé zásadní momenty obnovování vnitřního politického, společenského a kulturního života v rámci monarchie a zachytit první týdny nového státu. Důraz je logicky položen na hektické události podzimních měsíců.

1918

1918. 11. 9. 11.
 Opic.
 B.

Vaše Excellence !

Zásobovací poměry sousedních obcí král. hl. města Prahy /Král. Vinohrady, Smíchov, Žižkov, Karlín, Břevnov, Kaula, Vršovice, Košíře, Motl, Ilmubočepy, Radlice, Malešice, Záběhlice, Podol, Dejvice, Vysočany, Bubeneč, Michle, Strašnice, Hostivař, Kobylisy, Krč, Hrdlořezy, Jinonice, Zličov, Střešovice/ nabýly také povádklivosti, že, nestane-li se bezodkladná náprava, nelze se uvarovati uđlostí přímo katastrofálních. Až dosavační příděly pošivatin a paliva byly uvedeny na nejnižší míru, takže obyvatelstvo, zejména střední a nižší vrstvy, při největší šetrnosti sotva vystačiti mohly, oznamuje se úředně další snížení dávek moučnů a sice na takovou míru, která není naprosto s to aby stačila sebe skromnějším požadav-

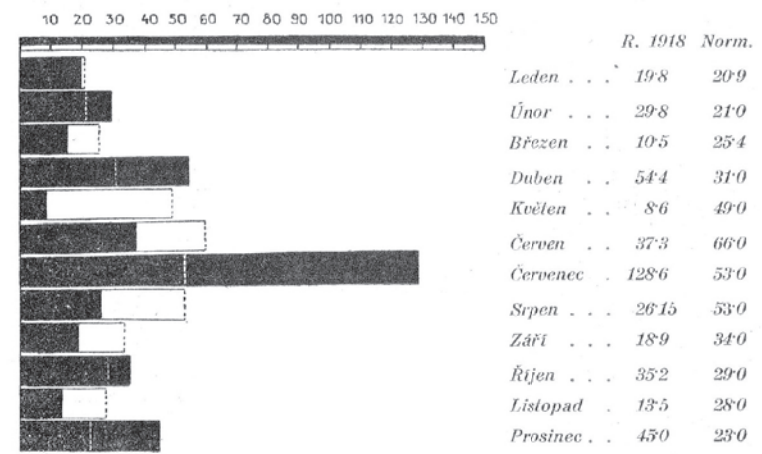
18

Memorandum pražských starostů o tragické zásobovací situaci z 21. ledna. ▲

Statistické výkazy podávající přehled o počasí v jednotlivých měsících roku. ►

Tabulka I.
 GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ MNOŽSTVÍ SRÁŽEK V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH ROKU 1918 (černé sloupce) OPROTÍ MNOŽSTVÍ SRÁŽEK NORMÁLNÍCH (sloupce ohraničené přetřhanou přímkou).

Tabulka II.*) 1918.

Měsíc	Teplota			Srážky v mm	Průměr. relativní vlhkost	Průměr. vzdušná vlhkost	Průměrná teplota srážek v I., II. a III. dekadě
	max.	min.	průměr.				
Leden	+ 8.8	- 7.13	+ 1.11	19.8	79.68	744.74	I. -1.5°C, II. +2.83°C, III. +1.9°C. I. 5.6 mm, II. 8.8 mm, III. 3.4 mm.
Únor	+ 9.17	- 6.57	+ 2.15	29.8	72.60	754.06	I. +2.09°C, II. -0.63°C, III. +4.99°C. I. 3.3 mm, II. 13.8 mm, III. 12.7 mm.
Březen	+12.42	- 3.35	+ 4.78	10.5	69.95	745.32	I. +4.97°C, II. +4.84°C, III. +4.32°C. I. 2.1 mm, II. 0.5 mm, III. 7.9 mm.
Duben	+21.15	+ 3.02	- 11.32	54.4	67.81	739.32	I. +11.78°C, II. 10.42°C, III. 12.39°C. I. 0.3 mm, II. 36.3 mm, III. 23.6 mm.
Květen	+21.20	+ 8.95	+ 15.20	8.6	61.54	744.53	I. +13.29°C, II. 16.94°C, III. 15.38°C. I. 0.5 mm, II. 1.2 mm, III. 6.9 mm.
Červen	+22.42	+ 10.92	+ 15.56	37.3	64.00	743.21	I. +15.18°C, II. +17.83°C, III. 13.69°C. I. 5.3 mm, II. 20.6 mm, III. 11.40 mm.
Červenec	+24.30	+ 13.25	+ 18.83	128.60	65.68	742.78	I. +16.6°C, II. 21.36°C, III. 18.31°C. I. 112.9 mm, II. 5.0 mm, III. 10.7 mm.
Srpen	+26.40	+ 13.65	+ 19.12	26.15	66.04	742.98	I. +18.79°C, II. 20.1°C, III. 18.57°C. I. 9.6 mm, II. 14.4 mm, III. 2.10 mm.
Září	+22.03	+ 11.11	+ 15.41	18.9	65.84	741.08	I. +15.49°C, II. 15.90°C, III. 14.88°C. I. 10.3 mm, II. 3.4 mm, III. 5 mm.
Říjen	+13.04	+ 2.6	+ 8.92	35.2	81.0	744.75	I. +8.1°C, II. 11.54°C, III. 7.12°C. I. 22.6 mm, II. 13.6 mm, III. 0.
Listopad	+10.0	- 3.0	+ 3.1	13.5	81.9	747.7	I. +7.9°C, II. 1.9°C, III. 0.4°C. I. 7.8 mm, II. 2.2 mm, III. 3.5 mm.
Prosinec	+ 8.0	- 2.6	+ 4.2	45.0	82.5	741.43	I. +4.3°C, II. +5.3°C, III. +2.4°C. I. 12.8 mm, II. 13.7 mm, III. 18.5 mm.

*) Tabulky I. a II. jsou sestaveny dle údajů meteorologické stanice p. prof. Dra Jar. Formánka v Havlíčkových sadech na Král. Vinohradech při nadmořské výšce 200 m.

K R Á L O V S T V Í Č E S K É .

V ý k a z o s p o t ř e b ě s y r o v ý c h t ũ k ũ , t ũ k o u ý c h v ý r o b k ũ a s t o l n ě c h o l e j ů

od 29./3. až včetně do 25./4. 1918. »

Pro rozumu minist. nařízení ze dne 30. srpna 1916, č. 276 ř. z., považují se za syrové tuky: nevyškvařený tuk (tukový káží) z hovězího a vepřového dobytka, ovčí a drůbeží; za tukové výrobky: čisté tuky vyrobené ze syrových, pak slanina v jakékoliv úpravě, máslo, přečávané máslo, rostlinný tuk, margarín a umělé jedlé tuky.

Prodej dovolen jen oddělení se příměšený ústřížek.
Nepřevodno. — Patisk zakázán.
Neuposlednutí věce se na penězích až do 5000 K. vězením až do 6 měsíců, případně ztrátou živnostenského oprávnění.
C. k. místodržitelství.

1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden
1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden
1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden
1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden
1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden
1/4 dávky tuku na 1. týden	1/4 dávky tuku na 2. týden	1/4 dávky tuku na 3. týden	1/4 dávky tuku na 4. týden

1	2	<h3 style="text-align: center;">V ý k a z o s p o t ř e b ě m ý d l a a m ý d l o v ě h o p r á š k u</h3> <p style="text-align: center;">na měsíce: prosinec 1917, leden, únor, březen 1918.</p> <p style="text-align: center;">Tento výkazní listek je nepřevoditelná veřejná listina.</p> <p style="text-align: center;">Dlužno oddělení:</p> <table border="0"> <tr> <td>za 1 kus váh. mýdla . . . 2 ústřížky</td> <td>za 1 kus mýdla k holení ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky</td> </tr> <tr> <td>• 1 . . . toilet. mýdla 2 . . .</td> <td>• každých 100 g jiného mýdla</td> </tr> <tr> <td>• každých 125 g válečn. mýdl. prášku . . . 1 ústřížek</td> <td>• s obs. tuku 10—20% 1 ústřížek</td> </tr> <tr> <td>• 1 kus toilet. mýdla ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky</td> <td>• . . . 20—40% 2 ústřížky</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• . . . přes 40% 3 . . .</td> </tr> </table> <p>• každých 200 g prostředků k praní a drhnutí tuk obsahujících 1 ústřížek.</p>	za 1 kus váh. mýdla . . . 2 ústřížky	za 1 kus mýdla k holení ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky	• 1 . . . toilet. mýdla 2 . . .	• každých 100 g jiného mýdla	• každých 125 g válečn. mýdl. prášku . . . 1 ústřížek	• s obs. tuku 10—20% 1 ústřížek	• 1 kus toilet. mýdla ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky	• . . . 20—40% 2 ústřížky		• . . . přes 40% 3 . . .
za 1 kus váh. mýdla . . . 2 ústřížky	za 1 kus mýdla k holení ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky											
• 1 . . . toilet. mýdla 2 . . .	• každých 100 g jiného mýdla											
• každých 125 g válečn. mýdl. prášku . . . 1 ústřížek	• s obs. tuku 10—20% 1 ústřížek											
• 1 kus toilet. mýdla ve váze 80—120 g . . . 3 ústřížky	• . . . 20—40% 2 ústřížky											
	• . . . přes 40% 3 . . .											
3	4											
5	6											
7	8											

Každé jedinci proř tomu třetí se pokuton do 20.000 K neb vězení do 6 měsíců. Mimo to může býti vysloveno propadnutí zboží, a nařizeno odjmutí živnostenského oprávnění.
C. k. místodržitelství pro království české.

Oblasti hospodářská v Janově, okres Klatov

3559
189. 11.

Mähr.-Osterr., am 6. Februar 1918.

R E L A T I O N

Über den Verlauf der am 5. Februar 1918 im Hotel Nordbahn in Oderfurt stattgefundenen Versammlung des "Allg. Rechtsschutz- und Gewerkschafts-Vereines für Oesterr." Ortsgruppe N. Oesterr.-Oderfurt.

Die von über 800 Arbeitern der Nordbahnwerkstätte in Oderfurt besuchte Versammlung wurde von dem Vorsitzenden Rudolf Hudak eröffnet, der dem Obmann des Vereines Franz G i l g. Oderfurt, Bahnhofstr. 467 w. h., das Wort erteilte.

Der Redner bespricht zunächst die Gründe, welche die Arbeiter der Nordbahnwerkstätten in Oderfurt zur Niederlegung der Arbeit veranlassten und führt hierbei an: Kürzung der Mehlquote, ungenügende Zuweisung von Zucker, niedrige, mit der Teuerung in keinem Einklang stehender Lohn, Mangel an Schuhen und Kleidern sowie die Unmöglichkeit von Schuhen- und Kleiderreparaturen.

Den Vertrauensmännern der Arbeiterschaft sei es durch ihre Bemühungen bei den maßgebenden Stellen gelungen, die Mehl- und Zuckerfrage zu regeln. Die Werkstättenarbeiter werden nach Wiederaufnahme der Arbeit das ungekürzte Mehlquantum /allerdings nur bis auf Widerruf/ sowie auch die Zuweisung von 1 1/2 kg Zucker für ihre eigene Person erhalten. Was die Lösung der Schuh- und Bekleidungsfrage betrifft, so sei die baldigste Erfüllung derselben im Rahmen des Möglichen in Aussicht gestellt worden. Voraussetzung sei natürlich das Vorhandensein von Materiale. Was die Errichtung der verlangten Reparaturwerkstätte betrifft, so stehen die kompetenten Stellen diesem Projekte günstig gegenüber. Die meisten Schwierigkeiten verursacht jedoch die Lohnfrage und konnte in dieser Beziehung eine befriedigende Lösung nicht erzielt werden. Auf die Forderung der Arbeiterschaft um eine 50 %ige Lohnaufbesserung und das Fallenlassen der Überstunden, sei zur Zeit vom Ministerium noch keine Antwort eingelangt. Die Werkstättenleitung habe jedoch den Vertrauensmännern mitgeteilt, daß die Arbeiter durch die Einführung des Akkordlohnes sofort eine Erhöhung ihrer Besütg erreichen können.

./.

18

Listky na odběr potravin a výkaz o spotřebě mýdla. ▲

Policejní zpráva z 6. února o schůzi ostravských dělníků, kteří jednali o podmínkách ukončení stávk. ►

Programm

für die Allerhöchste Reise Seiner k. und k. Apostolischen Majestät
zum Besuche der Notstandsgebiete Böhmens.

25. März 1918.

7 Uhr 30 abends Abfahrt von Baden.

26. März 1918.

8 Uhr 30 früh Ankunft in **Graslitz**.

Meldung des Statthalters und des Bezirkshauptmannes.

Besuch einer Kriegsküche.

Empfang von Deputationen aus dem Bezirke Graslitz.

9 Uhr 30 Abfahrt von Graslitz.

10 Uhr 46 Ankunft in **Karlsbad**.

Meldung des Bezirkshauptmannes und des Regierungskommissärs für das Wirtschaftsgebiet Westböhmens.

Empfang von Deputationen aus den Bezirken Karlsbad, Asech, Eger, Elbogen, Falkenau, St. Joachimsthal, Proßnitz mit Weipert.

11 Uhr 40 Abfahrt von Karlsbad.

12 Uhr 27 nachmittags Ankunft in **Neudek**.

Meldung des Bezirkshauptmannes.

Besuch einer Kriegsküche.

Empfang von Deputationen aus dem Bezirke Neudek.

1 Uhr 07 Abfahrt von Neudek.

4 Uhr 30 Ankunft in **Teplitz-Schönau**.

Meldung des Bezirkshauptmannes.

Empfang von Deputationen aus den Bezirken Teplitz-Schönau, Aussig, Brüx und Dux mit Böhln.

5 Uhr Abfahrt von Teplitz-Schönau.

6 Uhr 20 Ankunft in **Tetschen**.

Meldung des Bezirkshauptmannes.

Empfang von Deputationen aus den Bezirken Tetschen mit Böhm.-Kamnitz, Warnsdorf, Rumburg, Schluckenau, Deutsch-Gabel und Böhm.-Leipa.

7 Uhr 50 Abfahrt von Tetschen.

27. März 1918.

10 Uhr vormittags Ankunft in **Lissa**.

Meldung des Bezirkshauptmannes von Jungbunzlau.

Empfang einer Deputation aus der königl. Hauptstadt Prag und deren Vorstädten.

10 Uhr 30 Abfahrt von Lissa.

2 Uhr 30 nachmittags Ankunft in **Tannwald**.

Meldung des Bezirkshauptmannes von Gablonz a. N.

Besichtigung des Bezirkskrankenhauses.

Empfang von Deputationen aus der Stadt Reichenberg und den Bezirken Reichenberg Land, Gablonz a. N., Friedland, Hohenelbe, Trautenau, Brannau und den Gerichtsbezirke Roßnitz a. L.

3 Uhr 30 Abfahrt von Tannwald.

5 Uhr nachmittags Ankunft in **Altpaka**.

Meldung des Bezirkshauptmannes von Neupaka.

Empfang von Deputationen aus den Bezirken Neupaka mit Hofitz, Semil, Starckenbach, Nachod, Reichenau a. Kn. und den Gerichtsbezirken Eipel und Politz.

6 Uhr nachmittags Abfahrt von Altpaka.

28. März 1918.

7 Uhr 30 früh Ankunft in Baden.

18

Program cesty císaře Karla I.
do míst v Čechách, která nejvíce
strádala válkou.

Resoluce

přijata na veřejných spolkových schůzích v den 1. máje 1918 v sále "Českého domu" v Krásném Březně a v sále "České Besedy" v Ústí n. Labem:

Shromáždění dělníci a dělnice na 1. května připoujají se k manifestu Československé soc. demokracie v úplném jeho rozsahu, slibují ze všech sil pro uskutečnění vyslovených požadavků pracovat a žádají:

Abý uzavřen byl mír všeobecný a trvalý na základě zásady sebeurčení všech národů a úplného a trvalého odzbrojení ve všech státech a spory mezinárodní aby vyřizovány byly výhradně mezinárodními rozhodčími soudy.

Dále žádáme:

Zavedení všeobecného rovného práva hlasovacího pro muže a ženy do všech sborů zákonodárných a správních a zejména do obcí.

Úplnou svobodu slova, tisku, spolčovací, shromažďovací, náboženského vyznání a vůbec všechny svobody občanské.

Naprosté odloučení státu i jeho zákonodárství od církve.

Všeobecné zákonné zavedení nejvyšší osmihodinové pracovní doby a minimální mzdy.

Úplné vybudování dělnického pojišťování, zejména zavedením pojišťování starobního, invalidního, vdov, sirotků a nezaměstnaných.

Pronikavá péče o válečné invalidy a o pozůstalé padlých a zemřelých vojínů.

Provozování soustavné politiky zdravotní, pronikavá péče o tuberkulózní, choromyslné, mrzáky, péče o dělnické ženy, matky a děti, zamezení vykořisťování žen a mladistvých dělníků v práci.

Zřízení mzdových úřadů. Zavedení podílu na zisku pro dělníky, jakož i konstituce v oněch podnikcích, které ještě na přechodnou dobu zůstanou v soukromém vlastnictví.

18

Dokumenty policejního ředitelství mapující prvomájové oslavy v Čechách.

Vyhláška.

Události posledních dnů nutí c. k. policejní ředitelství opětovně důtklivě upozorniti na vícekrát již vydaný zákaz jakýchkoli shromažďování a sročení.

C. k. stráží bezpečnosti bylo nařízeno, aby shromáždění, jež mají demonstrativní ráz bez veškerých ohledů rozptýlila a ku zabránění násilnosti zbraně použila.

Jest tudíž v zájmu života a zdraví jednoho každého, aby podobných výtržností se zdržoval a těmto se vyhýbal.

V Praze, dne 10. května 1918.

C. k. dvorní rada:

Dr. Kunz v. r.

Č. k. dvorní rada v Praze

18

Vyhláška policejního ředitelství z 10. května upozorňující na zákaz shromažďování. ▲

Konfidentská zpráva o přípravách oslav u příležitosti výročí založení Národního divadla. ►

Oslavy jubilea založení
Národního divadla.

I. Vznik a průběh.

Myšlenka na zvláštní oslavu jubilea založení Národního divadla vznikla koncem měsíce března t. r. v hlavě Kramářově za duševního spolupůsobení dramaturga N. D. Jaroslava Kravila, čelného člena rady českých episcopů a st. demokracie. Tento dal podnět, Kramář zpracování a zvláštní sněh oslav. Kramář vedlo při tom poznání, že vnitřní situace česká i rakouská dovoluje opět úspěšně rovinutí jeho životního programu, neoslavismu a tím značné posílení pozice české revoluční propagandy v cizině, zejména ve Francii, kde kruhy šlechtilské stávaly se stále netrpělivějšími. Poznání to čerpal jednak z faktu, že st. demokracie uchopila se neoporně vedení české politiky, jak ukázala Tříkrálová deklarace česká, jednak z faktu, že lidové strany polské byly od míru v Brestu vždy více zatlačovány do vod protirakouských. Náležitě zpracování těchto dvou skutečností mělo se zajišťovati plný úspěch.

K provedení těchto myšlenek přikročeno sešátkem dubna. Tehdy ustanoven zvláštní výbor pro oslavy jubilea založení N. D. Zvláštní, na prvý pohled spíše kulturní než politický ráz poániku, dovoloval vyhnouti se při sestavování tohoto výboru všem méně pohodlným nepohodlným osobám aktivních politiků t. j. osobám, u nichž nedalo se s dostatek předpokládati náležité pochopení pro neoslavism a jeho důsledky. Tak vyřazení zejména soc. demokracie; za to výbor utvořen převážně z čelných členů st. demokracie a osob doporučených radou episcopů a dramaturgů. Předsedou výboru ustanoven Kramář. Výbor stábleval se v místnostech Nár. Rady české, jejíž amnestování nebo z internitů propuštění úředníci ujali se administrativních prací jeho. Formálně, právě tak jako materiálně vystupoval tedy výbor odtud v podstatě jako zvláštní výbor zahraniční sekce N. R. Č. a měl tedy nejen faktickou možnost nýbrž i právní titul vystupovati na jejím místě. Tím byla zachována kontinuita a osavační tradice, ale níž slovenské sjezdy pořádala resp. obstarávala N. R. Č. A z oslav jubilea založení N. D. vyvinul se skutečně s l o v a n a k ý s j e z a .

**VOJENSKÝ
KONCERT**
NA ŽOFÍNĚ

pořádaný

Okresní válečnou pomocnou úřadovnou v Praze
V NEDĚLI DNE 14. DUBNA 1918 OD 3-6 HOD.
VE VELKÉ DVORANĚ
VE PROSPĚCH VÁLEČNÉ PÉČE POMOCNÉ
Účinkuje kapela náhradního praporu 73.
za osob. řízení kapelníka p. Rud. Lorenze.

○

POŘAD:

1. Fr. Schubert: »Vojenský pochod«.
2. Dr. A. Dvořák: »Karneval«. Předehra.
3. P. de Sarasate: Fantasie k zpěvohře: »Carmen«. Solo pro housle. B. Lhotský.
4. E. Grieg: II. Sůita k zpěvohře: »Peer Gynte«.
 - a) Únos nevěsty (Ingridův žal).
 - b) Arabský tanec.
 - c) Návrat Peer Gyntův (Bouřlivý večer na břehu mořském).
 - d) Solvejgina píseň.
5. R. Strauss: »Růžový kavalír«. Valčík.
6. G. Verdi: Úryvky ze zpěvohry: »Traviata«.
7. P. Čajkovskij: »Píseň bez slov«.

VSTUPNÉ S DÁVKOU 50 HAL., DĚTI 20 HAL.

Merkur Praha 23126

18

Plakát oznamující koncert vojenské hudby na Žofíně. ▲

Protest Národní rady české proti oktroji krajských vlád. ►

14793
m.j. 18. 11

z. j. 6456 / 18
110

Informace Národní rady české
čís. 7.

Národní rada česká o oktroji krajských vlád v království Českém.

V době pro všechno obyvatelstvo království Českého i celého soustátí nejvážnější, bez nálezavé potřeby věcné, nedbajíc jednomyslného odporu veškerých českých poslanců a stran politických i ostatních povolanych činitelů, z důvodů více než politicky jednostranných, bez jakékoli vyšší vedoucí myšlenky mravní, ano dokonce bez potřebného základu právního: vydala vláda Seidlerova absolutisticky nařízení c. k. ministra vnitra z 19. května 1918, jímž mají býti zavedeny v království Českém od 1. ledna 1919 c. k. krajské vlády na základě národnostního rozhraničení.

Proti tomuto dalekosáhlému útoku na odvěkou nedílnot a celistvost království Českého a současně na příslušníky českého národa v území národnostně smíšeném, proti útoku, jakého české dějiny ani za dob nejhorších neznají, pozvedá Národní rada česká, shromážděná po čtyřleté téměř přestávce od vypuknutí světové války v dnešní své první plenární mimořádné schůzi v zájmu celonárodním svůj protest jednomyslný a nejrozhodnější.

Ministerské nařízení toto snaží se zachovati formu ústavní poukazem k § 9. zákona ze dne 19. května 1868, avšak ve skutečnosti nejen uvedenému zákonu neodpovídá, nýbrž jej i přímo porušuje, zavádějíc trvalé úřady s kompetencí, vyhrazenou dosud místodržitelství království Českého a stanovíc pro obvody úřadů politických hranice odlišné od hranic okresů soudních, kdežto uvedený zákon připouští jenom, aby výjimečně a za zvláštních poměrů, zřejmě jen pro některé části korunní země, byli úředníci, ustanovení trvale mimo sídlo místodržitelství, po-

Ročník XIII. V Praze, v neděli dne 14. července 1918. Číslo 1

Vychází denně
v 8 h ráno, výjma pondělí, a každou
si přílohou «Národní besednice», v nedě-
li se «Zábavnost a posloupení přílohou a
«Věstník zemědělců, přílohou «Věs-
tník zemědělců a «Dělnická knih-
na», každou sobotu a při «Lidovém a
základní knihovna. Každý úhrbý v
běhu a při «Národní besednice, každou
sobotu přílohou «Věstník zeměd. pro skot
kvalitně ovce dárky, polštářem.
Předmět: Rolnický kalendář.

Ústřední redakce a administrace
Frane H. Hrbáčků ul. 50. Telefon
24140. Tel. administrace 1500.

VENKOV

Ústřední list České strany agrární.

Filiální redakce a administrace
Brno, Starobrančí ul. 18. Telefon
Olomouc, Česká ulice (Národní)
Tel. 120. Písek, Tělnického ulice.
Tel. 50. Opava, Hradecká ulice
Eliška IX., Thurnova 2 a Tel. 1
Předplátné
Poštovní spojitelnice do domu v
ne a přikou v Rakovniku na měsíc
na červ. roku 15 K. Jednotlivě 17
všechny dny v Praze i na
10 h. v nedělích a ve svátek
Praze i na venkově 24 h.
Poštovní spojitelnice č. 48 487. In-
dofily musí být obloženy
— Rakovnik se nezpočítá —

Národu československému!

Z rozhodnutí politických stran, představitelů jednotek politických všech národů našeho, vstupuje dnes v život Národní výbor československý.

Bezpečná ústa doby a společná starost o další osudy národa našeho spojí nás ve společný orgán všennárodní.

Posláním Národního výboru československého jest dáno příkazem této doby: V souzvučné práci shromažďovat, pořádat, vést všechny velké duchovní, morální a hmotné síly v národě k dosažení toho, co jest nejsvětějším, nezadatelným právem každého národa a co nemůže a nebude odopřeno také národu našemu: právo sebeurčení v samostatném, demokratickém státě československém a vlastně správu ve vlastním domě a pod vlastní svrchovaností.

Národní výbor chce být hlásněm této skutečné vůle národa a vykonavatelem všech společných, historických prohlášení jeho poslání, vyvrcholných ve slavném sčítu dne 13. dubna 1918.

Práce naše nebude snadná ani lehká. Velikým protivivstvím bude nám ještě proříti a veliké zkoušky bude nám ještě přestoupiti. Ale žádné svízele nejsou s to, aby mohly postup národa zastaviti. V plné vzájemné dohodě s poselstvem našim a se všemi kulturními a hospodářskými světy českými bude Národní výbor československý věrně plniti přetěžké a nevyzpytlivé odpovědné úkoly své, aby před svědomím národa a jeho dějinami mohl býti dle pravdy vysloveno, že jsme pro budoucnost národa našeho vykonali vše, co bylo v lidských našich silách.

Bezpečné období dějin světových nechtě najde proto na místech svých všechny muže a ženy národa československého odhodlané ke každé vzájemné pomoci, pochutnaté duchem bratrství ve všem utrpení dnešních strašných dnů a připravené ke všem obětím, jež společná věc národa nám uloží.

My víme, že za Národním výborem československým stojí celý národ náš jako jednotná ocelová hradba. A prodeje radostí nad velikým politickým činem, jímž byl Národní výbor vyvolán k životu a práci, plní důvěry ve vítězství věci naší společné: směřuje se dnes k celému národu československému s vroucí výzvou, aby podepřel práci naší všemi svými silami, aby poslušen všech příkazů společně kázané a pevně i odhodlaně šel za tím, co jest cílem našim společným.

Buď pozdraven, drábý národě náš! Svou silou jsi povstal a bráhu stáletí, — svou silou staněš na světle světa v kruhu svých bratřích národů budoucně osvobozeného a kulturně lidstvá!

Předsednictvo Národního výboru:

Václav Kletká, všestranný zástupce.	Dr. Karel Kramář, předseda.	Antonín Švehla, místopředseda.
	Dr. František Soukup, jedenatel.	

Členové Národního výboru:
Rudolf Boeckh (Prostějov), Dr. Jar. Brabec, Dr. Jar. Budínský (Brno), Ervin Červinka (Modřany), Cyril Dušek, Antonín Hanč, G. Haberman (Písek), Dr. Ant. Hájek, Dr. Jan Herben, prof. dr. C. Horáček, Dr. M. Hruban (Olomouc), Alois Jirásek, Mons. prof. Frant. Kordák, P. V. Krejčí, prof. dr. Frant. Krejčí, J. S. Machar, prof. dr. Frant. Mareš, Dr. A. H. Meissner, Antonín Němec, Ad. Prokšpák, Dr. Alois Rašín, Dr. Josef Scheiner, Jan Slavíček, Karel Somš (Brno), prof. dr. Otočar Srdínko, Frant. Staňák, Ad. Stříbrný, Josef Sůvák, Mons. prof. dr. Jan Šrámek (Brno), Vlastimil Tusar (Videň), Frant. Udržal, Karel Vaněk (Brno), Dr. Isid. Zahradník, Frant. Zilka (Opava).

Všem lidem českým!

Po utrpení 4 let válečných je poznání obecné, že míra útrap je dovršena. Touha naše po trvalém míru zůstává nespínána, rozehvění vidíme, co český národ může odvržeti od státní správy a co může od ní očekávat. Žádné slovo není dosti silné, aby mohlo hlumociti tíhu naší obzloby. Každý z nás cítí, že jen sami můžeme si pomoci.

Pátý rok války, rok nejtěžší, nejhrůznější a nejodpovědnější nadchází. Majestát nejvyšší povinnosti národní povstal před námi: **Zachovati živé síly našeho lidu, zachrániti národ celý!** Jméno ve vznešeném zápase o svrchovanost, mravní a politický cíl národu — o **svobodu a samostatnost**. Vysoko nad všemi zájmy soukromými musíme nyní státi. Před tímto prvním příkazem vstupuje vše do pozadí. Čím menší národ je počtem, tím větší musí býti jeho síla mravní. Vše, co kali jeho zdroj, musí býti zavřeno.

Budiž potřána lichva ve všech státech a říších! Kez nebude nám možno vytýkati, že v zápase o budoucnost našeho národa nebylo mezi námi upřímného bratrství, že tvrdě a bezcítěně jsme snášeli těžké útrapy hladovění a nouzi velké části našeho národa.

Předsednictvo Národního výboru československého pozdravuje s neupřímnější radostí, když od slov se přistupuje k činům. Volá po liddech velkého rozhledu a trvalé energie. Volá důtklivě: **Nemávejte dne ani hodiny!** Ukažte se hodnými velké doby, mužové a ženy československého národa! **Statisíce pracovníků ducha i rukou nám hýne, statisíce musíme zachrániti české kultury a české práci a české budoucnosti!**

V pevné víře proto ku předu s odvahou a tvrdí silou pokolení, jemuž osudem určeno, aby ve víchřici světové dovršil dílo národního obrození a národ uvedl do společnosti svobodných národů světa!

Předsednictvo národního výboru československého:

A. Švehla a V. J. Kletká, místopředsedové.	Dr. Kramář, předseda.
Dr. Fr. Soukup, jedenatel.	

V Praze, 14 srpna 1918.

18

Prohlášení Národního výboru o potírání lichvy označené cenzorem v Nové době ze 17. srpna. ▲

◀ Prohlášení obnoveného Národního výboru ustanoveného 13. července na zasedání v Obecním domě.

Ustavičně rozšiřují se pověsti, že byly provedeny změny státní formy a že nastaly převraty v rakouském státním útvaru; takové pověsti jsou s to, sváděti obyvatelstvo k projevům a manifestacím.

Tyto pověsti jsou nepravdivé.

Mezinárodní porady, jež jsou v proudě, mají přivoditi výsledek na základě klidného vývoje. Až do té doby zůstávají státní zařízení v platnosti nezměněně.

Každý pokus násilného řešení musí býti potírán taktéž násilím. Prostředky k tomu jsou tu.

Dává se tedy nejdůraznější

výstraha

před súčastněním na nepřipustných projevech a výtržnostech a vznáší se na rozvážné obyvatelstvo

prosba,

aby působilo k tomu, by nedošlo k událostem, které mohou mít v zájmu jen osobní neštěstí a hospodářskou škodu, aniž posloužily účelu, k němuž směřují.

V Praze, 14. října 1918.

C. k. místopředseda:

Coudenhove.

18

Výzva místopředsedy k obyvatelstvu ze 14. října, aby se zúčastnilo veřejných projevů a demonstrací. ▶

Leták „Českého srdce“ bilancující činnost a vyzývající k podpoře při sbírce plánované na 28. a 29. září. ▶

Nedejte zahynouti!

Ponejprv od svého vzniku předstupuje Národní pomocné sdružení „České srdce“ před obyvatelstvo Velké Prahy s prosbou, aby hojnou podporou pouličních sbírek dne 28. a 29. září, jimiž zahájeny budou „Svatováclavské obětinné dny pro České srdce“, projevílo své sympatie nejnovější a tou dobou nejdůležitější institucí národní.

„České srdce“ nepořádalo dosud v Praze veřejných sbírek ve větším rozsahu, spokojuje se ohlasem, jaký výzva jeho „Nedejte zahynouti!“ nalezla po českém venkově.

Umístěny-li dnes na nárožích pražských ulic své pokladnice, činí tak jedině s ohledem na poměry, které obyvatelstvu pražskému v dobách nejbližších přejdou a jež jistě zmnohonáší povinnosti „Českého srdce“ vůči strádajícím bratřím.

Volajíc zámožnější vrstvy pražského obyvatelstva k spolupráci na záchranném svém díle, používá „České srdce“ této příležitosti i k podání důkazu, že darů, poskytnutých mu občanstvím všeho lidu českého, užilo netoliko poctivě a správně, ale že nevynechalo žádného prostředku, jímž utrpení pražského lidu mohlo býti zmírněno.

„České srdce“ vydržuje ve Velké Praze 20 Krbů, kde vydává se denně 23.000 snídaní a večeří a v nichž od jejich založení nasyceno bylo celkem 1.500.000 lidí.

V kuchyni u sv. Vojtěcha vyvařilo se do dnešního dne 25.000 chutných a zdravých večeří.

Kuchyně „Komitétu pro hromadné stravování v Praze“, spolku „Domácnosti“ — „Ládkovstvo stravování“ na Král. Vinohradech a Smíchovské níkladem „Českého srdce“ hostily denně 500 studentů a studentek a skoro tolik jich umístěno na obědy a večeře v zámožnějších rodinách pražských a předměstských.

29.076 rodin, t. j. více než sto tisíc jednotlivců — zejména nemocných a rekonvalescentů dostávalo ze skladišť „Českého srdce“ pravidelné přídělky potravin, šatstva, prádla a obuvi, desetitisícům rodinám předpláceny ve válečných kuchyních polévky i celé obědy.

Ve shodě se spolkem „Ochrana matek a kojenců“ převzalo péči o 3000 rodíček. Velikému počtu matek umožněno v útulku na Štvanici klidně spáti. Útrnčitelnými přídělky výživných potravin, zvláště dětské moučky a mléka, snažilo se „České srdce“ udržeti při zdraví nejmladší české pokolení.

Akce „Národních hostů“, která doznala tak nadšeného přijetí českým venkovem, umožnila více než 20.000 dětí z Prahy, českého severu a Vídně pobyt a zotavení na venkově. Přemnohé z těchto dětí zůstano pod hostinnými krovky českých chalup a statků přes celou dobu války, řada ubohých sirotků nalezla tam příčiněm „Českého srdce“ slechetné ochrání, ano i nový domov.

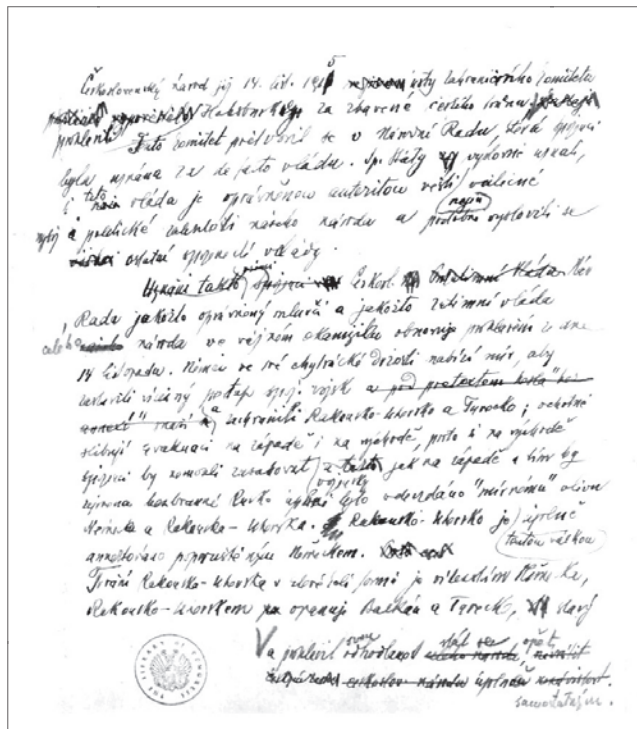
K záchraně dětí nemocných a rekonvalescentních založilo „České srdce“ „Dětský útulek Rázeny Svobodové“ pro děti tuberkulosní v Břevnově a „Dětskou ozdravovnu“ v Chučích a usiluje, aby vystěhovalcecký tábor v Německém Brodě zachován byl i přes zimu k zotavení dětí, jejichž zdraví jest ohroženo nedostatečnou výživou. Pro sirotky po padlých vojácích a dělníky opuštěné zřízeno jest zvláštní oddělení „Českého srdce“ ve „Vychovatelně Olivových“ v Říčanech.

Vynikající místo v řadě akcí „Českým srdcem“ v život vyvolaných a udržovaných zaujímá i právní úbor, řízený pražskými právníky, který mnoha chudým rodinám značně zlepšil hmotné postavení.

S tímto výkazem za první a to necelý rok není ovšem „České srdce“ nikterak spokojeno. Nabyté zkušenosti ukazují, že do programu budoucí práce nutno ještě mnohé zařaditi, aby cíle vytčeného bylo dosaženo.

Nestačí tedy, aby dosavadní přízeň českého lidu byla „Českému srdci“ v neztenčené míře zachována, nýbrž je nutno žádati, aby letos otevřeny byly „Českému srdci“ nové a značnější zdroje příjmů.

„České srdce“ očekává, že prosba jeho nemine se účinkem a že obyvatelstvo samotné Prahy se přičiní, aby výsledek Svatováclavských obětinných dnů pro „České srdce“ byl novým velkolepým projevem lásky pražského lidu k staroslavnému jeho sídlu.

18

Návrh prohlášení nezávislosti československého národa formulovaného T. G. Masarykem a známého jako tzv. washingtonská deklarace.

T. G. Masaryk se přihlásil jménem československého národa k ideálům moderní demokracie a heslovitě vytyčil zásady budoucí ústavy Československé republiky.

Policejní opis rezoluce ze společného zasedání Národního výboru a Svazu českých poslanců konaného 29. září obsahující požadavek samostatnosti pro český národ.

Resoluce.

Ve vážných chvílích národa shromáždili se Národní výbor a Svaz českých poslanců dne 29. září 1918 v Praze a v plném vědomí zodpovědnosti pokládají za svou povinnost prohlásiti jménem celého národa a v zastoupení všech jeho vrstev Národ náš znovu a největší vážností zdůrazňuje, že povně a neobklopně trvá na historických přáních svých svobodně zvolených zástupců, naplněna je nezvratným přesvědčením, že dojde svých nevyžádáných cílů v nich vyslovených své plné samostatnosti a své svobody.

Na všechny dnešní pokusy o změnu ústavy nemá umlčovaný a deštvaný národ náš žádnou jinou odpověď, než-li chladně, ale rozhodně odmítnutí poněvadž ví, že nejsou ničím jiným, než-li produktem stoupající tísně, bezradnosti a rozvratu.

My nevěříme dnes žádným slibům více. Zkušenosti celých desetiletí o slibech daných a nedodržených naučili nás upravně odhadovati jich cenu, sliby sebe dále sahající nemohou nás dnes omlítni a od cílů našich odvrátiti. Těžké zkoušky národa přikazují nám naopak státati pevnými, zejména tam, kde poměry skutečné jsou silnějšími všech slibů.

Co žádáme, toho nám vídeňské vlády nikdy nedají a dáti nemohou. Národ náš nikdy nemůže spoléhati, že by svobody své došel od kruhů, kteří po celou dobu války neviděli v národě našem nic jiného než-li předmět bezohledného vykořisťování a kteří ještě do poslední chvíle se nelekali žádných prostředků aby národ náš ponižili, vyhladověli a svácnými akty nejhrubšího útlaku ramili v jeho nejvzácnějších citech. Národ náš nemá také nic společného s činiteli, které postihuje nesmírná tíha zodpovědnosti za hrůzy války.

Mani proto a nebude v českém národě nikoho, kdo by proti jednomyslné vůli národa chtěl jednat s těmi, jim nejde o žádnou spravedlnost pro národ český, ani pro národ polský a jihoslovenský, nýbrž kteří tímto způsobem usilují v podstatě jenom o záchranu nynějšího veřejného bez ráví. Národ český na svém povinném postupu proto setrvá, nechť přijde cokoli v přesvědčení, že spravedlivě jeho vše dojde svého konečného cíle zejména dnes, kdy se stala součástíkou velikých ideálů světových, jejichž vítězství bude jediným dobrým plodem této strašlivé války.

Samostatný česko-slovenský stát skutkem!

Všem okresním výborům a okresním úřadům!

Čískař z Prahy, 3642, 28.10. 6. hod. 20 min. odpol.

Zákon vydaný Národním výborem dne 28. října 1918:

Samostatný stát československý vstoupil v život.

Abý zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti nařizuje:

I. Státní formu československého státu určí národní shromáždění ve slozumení s československou národní radou v Paříži. Než se tak stane, vykonává státní svrchovanost Národní výbor jako orgán jednomyslné vůle národa.

II. Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

III. Veškeré úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní, župní a obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosud platných zákonů a nařízení.

IV. Zákon tento nabývá platnosti dnešním dnem.

V. Předsednictvu Národního výboru se ukládá, aby zákon tento provedlo.

Dáno v Praze, 28. října 1918.

Antonín Švehla v. r., Jiří Stříbrný v. r., Dr. Alois Rašín v. r.,
Dr. František Soukup v. r., Dr. Vavro Šrobár v. r.

Lide československý!

Tvůj odvčký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešním dnem v řadu samostatných, kulturních států světa. Národní výbor, natán důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu.

Lide československý!

Vše, co podnikáš, podnikáš jako nový, svobodný člen velké rodiny samostatných, svobodných národů. Novým činem v této chvíli zakládáš se nové, bohaté a slavné dějiny Tvé. Neukameš očekávání celého kulturního světa, který s žehnutím na rtech vzpomíná slavných Tvých dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelných výkonech československých legií na západním bojišti a v Štibi.

Celý svět sleduje Tvůj krok do nového života. Tvé vstoupení do země zaslíbené.

Zachováš štít čistý, jako jej zachovalo Tvé národní vojsko, československé legie. Nezapomínej národní kázně a buď si stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Na počátku velkého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byla důstojna velké chvíle nynější. Naši osvoboditelé, Masaryk a Wilson, nesmi být sklamáni ve svém přesvědčení, že dali svobodu národu, který dovede sám sobě vládnouti.

Jediným rušivým činem nesmi být zkazen velký okamžik, jediný z Vás nesmi se dopustiti ničeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa.

Každý z Vás musí bezvýhradně šetiti všeho, co jinému je svato.

Svobody osobní a majetku osobního nesmi být dotčeno!

Dbejte bezvýhradně rozkazů Národního výboru!

V Praze, 28. října 1918.

Za Národní výbor československý:

Antonín Švehla v. r., Jiří Stříbrný v. r., Dr. Alois Rašín v. r., Dr. František Soukup v. r., Dr. Vavro Šrobár v. r.

18

28. říjen v Praze. ▲

◀ Provolání Národního výboru československého z 28. října o vyhlášení československého státu s textem prvního zákona.

Občané!

Československý stát jest konečně skutkem. Stali jsme se svobodnými a jest na vás, abyste ukázali, že dovedete žít jako svobodní občané.

Zachovejte důstojný klid při projevech své radosti a nadšení, šetřte v každém případě osobní svobodu a majetek každého. Buďte pamětlivi slov Kollárových:

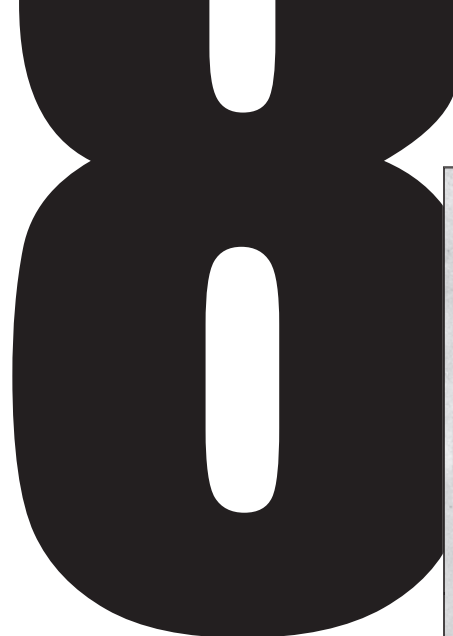
**„Svobody kdo hoden,
svobodu zná vážit každou.“**

Vyčkejte pokynů Národního výboru, představujícího dnes národní vládu.

Na zdar!

V Praze, dne 28. října 1918.

Prof. Dr. J. Deyl, Václav Štěpánek,
Dr. Frant. Soukup, J. Mattuš, Al. Simonides
jménem občanstva Pražského.

18

Odstraňování symbolů monarchie z veřejných budov. ▲

Socha sv. Václava na Václavském náměstí v Praze se symbolem nového státu. ►

◀ Provolání členů pražského obecního zastupitelstva z 28. října o vyhlášení československého státu.

K ustavení „německých Čech“.

Z Vídně, 29. (Tl.) Plenární schůze říšských německých poslanců z Čech, zvolených na základě všeobecného, rovného volebního práva schvaluje návrh, v němž mezi jiným se praví: Jménem zastupovaného území **prohlašuje se zemské shromáždění Němců z Čech jako samoprávná provincie státu německé Rakousko**, uznává až do definitivní úpravy ústavy německo-rakouské národní shromáždění za svoji jedinou a nejvyšší zákonodárnou korporaci, úřady jí dosazené za své nadřazené úřady a prohlašuje usnesení německo-rakouského národního shromáždění pro sebe, jakož i pro národ a území, zemským sněmem zastupované, bez výhrady za závazné až do úpravy ústavy a správy německého Rakouska. Na demokratickém základu dávají si německé Čechy prozatímní ústavu.

Článek I. zní: Provincii německých Čech připadají v poměru ku státu německých Čech všechna práva a povinnosti, jež pro království české v poměru k ostatním na rakouské říšské radě zastoupeným královstvím a zemím stanoveny jsou českým zemským zřízením a rakouskými ústavními zákony.

Článek II. praví, že shromáždění všech německých říšských poslanců z Čech, zvolených v posledních volbách, tvoří prozatímní zemský sněm provincie německých Čech se sídlem v Liberci. V dalších bodech se praví: prozatímní zemský sněm zvolí ze svého středu zemský výbor a zemskou vládu. Dosavadní rozlišení na autonomní a zeměpanskou správu se zrušuje. Zemskému výboru a zemské vládě jsou podřízeny všechny správní úřady. Pro provincii německé Čechy zřizuje se vrchní zemský soud, finanční ředitelství a národní obrana. Zemským hejtmánem byl zvolen posl. Pacher, prvním náměstkem posl. Seliger, druhým poslanec Maixner.

Dále bylo usneseno, aby zemský hejtmán vešel ihned ve styk s německo-rakouským výkonným výborem, aby převzaty byly správní agendy dosavadních c. k. úřadů a české zemské správní komise pro území německé části Čech. Zemský sněm ukládá zemskému hejtmánovi, aby se dorozuměl se zástupci českého národa o dosazení zvláštní zatímní správy v obcích zřejmě národnostně smíšených. Zemský výbor se posléze zmocňuje, ujednatí půjčku až do 100 milionů korun a uzavíratí jménem země smlouvy a konati platy.

18

Zpráva Národní politiky z 30. října o vyhlášení Deutschböhmen.

Zprávy Práva lidu a Národní politiky o deklaracím shromáždění slovenských politických představitelů v Turčanském Svatém Martině 30. října a o příjezdu zástupců Slovenské národní rady do Prahy 1. listopadu.

Zástupci slovenské Národní rady v Praze.

(Č. t. k.) Včera v 9 hodin přijeli vlakem z Turč. Sv. Martina přes Bohumín zástupci slovenské Národní rady dr. Ivan Děrer, advokát v Malackách, Fedor Houdek z Ruzomberka a Josef Hanzalík z Krupině v Hont. kom. Uvítání byli nadšenými projevy shromážděného obecnstva. Za Nár. výbor přivítali je: dr. Fr. Soukup, posl. Stříbrný a dr. Vraislav Černý a člen Nár. výboru Matuš. Po vzletné zdravici přednesené drem Soukupem odpověděl dr. Děrer: „Draží bratři čeští. Přišli jsme k vám. Víme, že toto srdečné přivítání nepatří našim osobám, nýbrž lidu slovenskému. Jsme vysláni Národní radou slovenskou, bychom vám přinesli ve známosti deklaraci, která byla usnesena 30. října, podepsanou předsedou slovenské Národní rady

Matoušem Dulou a tajemníkem Karolem A. Medveckým. Vy, pánové, znáte naše trapné položení v Uhrách. Vy dobře víte, že ti tyranové, kteří nás trýzní, ten barbarský státní systém má dost prostředků dostat nás do svých rukou. Byla obava vyslovená, že my, Slováci, podlehneme tlaku. Slovenský lid dlouho umlčován, teď se ozval: „**že český a slovenský lid jsou za jedno, že vidí slovenský lid jediné zabezpečení v československém národě**“. Potom odjeli delegáti S. N. R. pozdravování bouřlivě lidem, do hotelu „U saského dvora“. Zde vystoupili na balkon, a v zastoupení S. N. R. promluvil F. Houdek: „Přináším vám krátkou zvěst ze Slovenska: S. N. R. se usnesla, že se připojí s celou duší do státu československého, že nechceme žít jako dva národové, nýbrž jako jeden jediný národ. V tom je naše budoucnost a síla. Český národ má svou minulost. Slovenský jen trpěl a trpěl, že spolustrávní zabezpečí svobodu a přinese nám slávu. Bratři, již žije československý národ“. Davy nadšeně pozdravovaly tento projev. Delegáti v projev díky házeli obecnstvu kvítí.

Významný projev Slováků.

Z Turčanského sv. Martina, 31. října. (Č. T. K.) Zástupci československých politických stran shromáždili se dne 30. i. na a organizovali se v Národní Radě Slovenské větve jednotného národa československého. Tato prohlašuje:

I. Slovenský národ je částka jazykově i osvětově a historicky jednotného československého národa.

II. Pro tento československý národ žádáme i my neustranné samostatné právo na základě áptné nezávislosti. Podle této zásady provedeme svůj zohlas s nově stvořeným mezinárodním právním stavem, který formoval prezident Wilson a zrealizoval rakousko-uherský ministr zahraničních záležitostí.

Na konec žádáme, aby okamžitě byl uzavřen mír na všechsých zásadách usročený tak, aby mezinárodné právními zárukami umožňoval další zbrojení a válčení. Matuš Dula, předseda Slovenské národní rady.

VNO Pres. 3. 11. 18.

66.

V ý b o r N á r o d n í O b r a n y . -

V ý p i s

ze schůze VNO dne 2. listopadu 1918.

16./ Návrat českých vojsk z jižních bojišť. -

1./ Jižní hranice česká budiž uzavřena. - V Budějovicích a v Německém Brodě, na Moravě, pak v Uherském Hradišti a všude, kde objeví se další potřeba, buďtež zřízeny velké karantenní tábory, kde zachyti se vracící se vojsko za účelem roztrídění a soustavného odeslání do příslušných posádek. -

Voj. velitelství

2./ Zemská hospodářská rada, nechať opatří válečnému obilnímu ústavu dostatečné množství chlebové mouky, u české zemědělské společnosti pro rozdělování dobytka dostatečné množství masa a tuků pro tyto tábory. -

*Voj. velitelství
v obvodu a k obilním ústavům*

3./ Nepostačí-li jmenované stanice, buďtež zřízeny další tábory v Pardubicích, Choceň a Znojmo. -

Voj. velitelství

4./ Morava budiž dotázána, jaké přípravy byly již učiněny v tomto směru. -

Voj. velitelství

5./ Veškerá tato opatření buďtež provedena s největším urychlením. -

Fučík-zapisovatel v. r.

Presidium N.V. na vědomí a k dalšímu opatření. -

Předseda:

18

Jednání výboru národní obrany
2. listopadu o organizaci návratu
českých vojsk. ▲

Oběžník českého místodržitelství
z 3. listopadu o zajištění zásobování lidu. ►

Presidium místodržitelství.

V Praze dne 3. listopadu 1918.

Čís. 35063.

Péče o zásobování obyvatelstva.

O b ě ž n í k .

Pánům přednostům okresních hejtmanství a politických expositur.

Nejdůležitější agendou politických úřadů jest nyní péče o zásobování obyvatelstva.

Z rozkazu Národního výboru československého dává se politickým úřadům vědět, že se postup zásobovacích prací nikterak nezměnil, a nařizuje se, aby tento výnos byl ihned uveden ve všeobecnou známost.

Zejména jest vhodným způsobem poučiti všechny místní úřady instituce a organizace o tom, že nerušené veřejné vyživování a zásobování naprosto toho vyžaduje, aby úřední úkony politických okresních úřadů byly plně podporovány.

Dále se přednostům z rozkazu Národního výboru nařizuje, aby ihned sdělili starostům obcí, že v nejbližších dnech přijedou delegáti Národního výboru československého do sídel okresních úřadů, kteří ohledně postupu zásobovacích prací, zejména výkupu obilí, brambor a dobytka vše další blíže vysvětlí.

Den, kterého delegáti do tamního okresu přijedou, bude panu přednostovi telegraficky od Národního výboru sdělen. K poradě té buďtež z rozkazu Národního výboru pozváni: obecní starostové, žňové komise, nakupovači dobytka a zejména také všichni komisionáři.

Za místodržitele:

18

Stržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze 3. listopadu. ▲

► Výzva kostelního spolku v Praze XV–Lhotce k obnovení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze (podnět z 20. let).

3. listopadu 1918 byl stržen Mariánský sloup, postavený roku 1650 na Staroměstském náměstí na důkaz ukončení války, které

po 30 let ničily a pustošily zemi Českou.

Krásná socha P. Marie, Královny míru, u níž ve světové válce tolik modliteb za mír a svobodu naší drahé vlasti vykonáno, rozbita a zničena. Zachované trosky sochy uloženy v lapidariu hl. m. Prahy ukazují, jaká škoda způsobena Praze po stránce umělecké a historické.

Aby alespoň částečně byla odčiněna kulturní škoda tohoto nešťastného činu, rozhodl se výbor kostelního spolku v Praze XV.–Lhotce obnoviti na hlavním oltáři kostela Královny Míru, jím právě ve Lhotce dostavovaného, památnou sochu Matky Boží i s částí strženého sloupu.

Důstojné uskutečnění úkolu tak velikého přesahuje však síly katolíků lhoteckých a obrací se proto na všechny občany v Praze I.–V., aby laskavě jim přispěli na dokončení předsevzatého díla.

Za každý, i sebe menší příspěvek vzdává výbor spolku již předem díky upřímným Zaplat Pán Bůh! Každý, kdo věnuje alespoň 100 Kč přiloženou složenkou na účet č. 68170 kostelnímu spolku v Praze XV.–Lhotce, obdrží sošku Královny míru, zhotovenou přesně podle sochy původní.

BEHEKOLIVNÍKOVÁ AKCIONÁŘSKÁ
TISKARNA V PRAZE
373431

Slavný den československé svobody.

Československá republika skutkem. - Masaryk prezidentem. - První československé ministerstvo.

18

Zpráva Lidových novin o schůzi Národního výboru konané 5. listopadu a o návratu delegace v čele s K. Kramářem z jednání s E. Benešem v Ženevě.

Návrat českých delegátů ze Švýcar.

Československý stát bude republikou. — Od dohody nevzáli češi za hranicemi ani haléře. — Půjčka Národní svobody ve výši jedné miliardy.

Významná schůze Národního výboru.

Praha, 5./11. (Č. t. k.) Národní výbor konal dnes po celé odpoledne plenární schůzi za předsednictví místopředsedy A. Švehly. Na počátku schůze byla po referátu prof. Engliše jednomyslně a za potlesku schválena půjčka národní svobody ve výši jedné miliardy korun.

Po referátu dra. Meissnera byl přijat návrh na udělení amnestie osobám civilním. Amnestie bude prohlášena v pátek 8. listopadu.

Po referátu A. Švehly byla schválena osnova zákona o zřízení ústavu pro lidovou výživu. Prof. dr. Engliš podal na to zprávu o poměrech na Moravě a prof. Vlček o situaci na Slovensku. Dr. Rašín referoval o politické situaci. Po zprávě posl. Udržala z branného výboru byl přijat zákon, jímž se stanoví text přísahy československého vojska. Na to bylo schváleno nařízení o komisi demobilizační a o komisi kožní.

O 8. hod. večer dostavili se do schůze delegáti ze Švýcar a byli uvítáni bouřlivým jásotem. Za mocného pohnutí referoval dr. Kramář o výsledku české práce za hranicemi, po něm mluvili Klofáč, Haberman, Staněk, Kalina, dr. Šámal a dr. Preiss. Všechny tyto zprávy vyvolaly ohromné vzrušení a nejhlubší dojem. Celé shromáždění se sklánělo před gigantickou prací, kterou vykonali za hranicemi v neutěšených poměrech naši čeští lidé a české legie. Stát československý bude republikou a jméno české má za hranicemi tak skvělý zvuk, že o tom nemáme zde ještě ani žádné představy. S nevyšlovnou hrstí mohli delegáti švýcarští konstatovati, že naši skvělí spolupracovníci za hranicemi nevzáli od čtyřdohody ani jednoho haléře, že všechno to obrovské dílo, na kterém dnes hledí celý svět, vykonali s nepatrnými prostředky vlastními, často za nejtěžšího strádání osobního. Místopředseda A. Švehla poděkoval z hloubi duše delegátům za jejich podrobnou zprávu, která zanechala u všech přítomných členů Národního výboru dojem nezapomenutelný.

Přivítání v Praze.

Zpráva o tom, že delegáti přijíždějí ze Švýcar do Prahy, vyvolala v Praze obrovský rozruch. Již brzo v poledních hodinách začaly

se hnutí davů před rádražím Wilsonovým. Kolem 5. hodiny shromáždilo se asi 200.000 lidí na Václavském náměstí, Sadové třídě a u nádraží. Ve vestibulu nádraží očekávali příjezd hodnostářů civilní i vojenská, kromě toho nejbližší příbuzní delegátů pl. Kramářova, pl. Benešova atd. Sokořové na nástupištích tvořili spáň. O půl 6. přijel vlak na nádraží. Lokomotiva byla ozdobena červotím praporem, vlakový vystoupil za nepopsatelného jásotu dr. Kramář, Klofáč, Haberman, Staněk, Kalina, dr. Preiss, dr. Šámal a řed. Svoboda. Zástupy propukly v jásot.

Řeč dra. Kramáře.

Když byl dr. Kramář oficiálně uvítán a vystoupil z nádraží, byl chvac, ač chvac, ujal se slova. V podstatě promluvil takto:

Přináším vám všem pozdravy těch, kteří pro nás za hranicemi empli a pracovali. My s radostí vracíme se domů, poněvadž můžeme vám říci, že naše sny a touha budou úplně splněny. Málokdy měl nějaký národ tolik upřímných přátel jako má náš český národ nyní. Vykoupl je těžkým strádáním a bezpříkladnou obětavostí těch, kteří za hranicemi proň pracovali. Ale co vykonali, je něco, má všichni potomci po nás budou hrdi a právem hrdi. My budeme svobodnou národní republikou. U nás všichni budeme šťastni a společně všichni si řekneme, že jsme šťastni, že jsme se toho dožili. To bude naší silou proti všem, kteří by chtěli útočit na naši svobodu. To bude marné. Naše svoboda bude našim klenotem, který český národ nedá si nikdy vyrvat. My jsme tupejší dost, ale nyní chceme užiti, budovat, chceme vystrojit svobodu krásnou a plnou. To je to, co vzkazují vám naši draví a těšíme se, až budeme moci v náruči je přitisknouti a říci, jak úžasné, jak nevyšlovné je máme rádi. A tak končím veřejným přáním, abychom odůvodnili naději všech, kteří dnes provázejí tvoření českého státu s takovými sympatiemi. Mohu vám říci, že díky našim legiím při jejich nevyšlovné obětavosti, díky těm, kteří jsou za hranicemi, díky Masarykovi, díky Benešovi a všem, kteří jsou s nimi, máme v celém světě takové postavení, že se nám ani o něm nesnilo. Máme jen jednu povinnost, ale tu velkou povinnost, abychom své přátele nezklamali. Co jsme dnes viděli od hranic českých, tu upřímnou radost našeho lidu, který tak dojemně a upřímně nás vítal, to vše bylo úžasné dojemné, ale na druhé straně nemáme vícejšího přání, abychom tak jak jsme dovedli všichni za jednoho bojovat, dovedli také všichni za jednoho společně pracovat. A když to dovedeme, není moci světa, která by nás zlobila. Budeme tím národem, jak řekl to nejlepší přítel Wilsonův Heron, který bude skutečným útočištěm skutečné demokracie a naprosté spravedlnosti. A této velké budoucnosti volám dnes všem, když jsme přišli zase do matičky Prahy, upřímně a srdčně Na zdar, Na zdar a Sláva Wilsonovi.

Slavný výjezd do Prahy.

Po řeči dra. Kramáře hnu se průvod a ubíral se k pomníku sv. Václava. Zde oslovil

Prezenční listina
ke schůzi Národního výboru 5. 11. 1918

(Faint handwritten notes and scribbles at the top of the page)

Alena
Jan. Brabec
Machan
Jar. Vlček
Doupěť
Dvořák
Mia Ervin Černý
Prof. Čermák
Prof. Lukáš
S. J. Lukáš
S. J. Lukáš
Kvapil
Tomáš

(Faint handwritten notes and scribbles in the middle of the page)

Jan. Brabec
Machan
Jar. Vlček
Doupěť
Dvořák
Mia Ervin Černý
Prof. Čermák
Prof. Lukáš
S. J. Lukáš
S. J. Lukáš
Kvapil
Tomáš

Jan. Brabec

(Faint handwritten notes and scribbles at the top of the page)

Prezi
Landová, Hychovi
Hájek
Marek

(Faint handwritten notes and scribbles on the right side of the page)

06 3/4 hod. več.
přišla delegace
Myslivce, Dr. Pra-
ma, Klopáč, Dr. Pra-
ma, Dr. Pra-
ma, Dr. Pra-
ma, Dr. Pra-
ma

Seaviceq
Dr. Dušek
Podrabský
Dobrá
Covejman
Dr. Zumba
Dr. Werben
Louka
Frankaukras

18 Prezenční listina ke schůzi Národního výboru z 5. listopadu.

307
Přítel vyhlášen 12.
a. Charleš v...
(Handwritten signatures and notes)

Zákon Národního výboru ze dne 13. listopadu 1918 o prozatímní ústavě.

o Národním shromáždění.

- § 1/ Národní výbor rozšiřuje se na *celou zemi* způsobem a dle klíče, jak vznikl Národní výbor. Tento výbor nazývá se Národní shromáždění.
- § 2/ Tyž způsob a klíč platí i pro doplňování Národního shromáždění, odpadne-li některý člen.
- § 3/ Členem Národního shromáždění přestává být:
 - a/ kdo ztratil svéprávnost,
 - b/ odsouzen býti pro trestný čin, který způsobuje ztrátu volitelnosti do obcí v Čechách, zvezen býti členství rozhodnutím Národního shromáždění. Rozhodnutí Národního shromáždění děje se dvoutřetinovou většinou přítomných.
- § 4/ Národní shromáždění vykonává pravomoc zákonodárnou pro celý stát i jednotlivě jeho části a pravomoc dozorcí nad mocí výkonnou až do doby, kdy dle ústavy končně sejde se sněmovna vyšší z voleb.
- § 5/ Národní shromáždění *vyborem* jednáci řád; pokud se tak nestane, platí jednáci řád přijatý ve schůzi Národního výboru dne 9. listopadu 1918.

L. 1818. Starobylá osmičková reprodukce, dne 13. listopadu 1918.

Šelma zastupuje v 11. bod. 40. min. Augst.

Předseda Dr. Kramář.

Zpraveno: Členové Národního výboru...
Z kategorie zastupování: Bělo, Dr. Masaryk, Kramář, Novák, Štábel, Jan Štúr, Jan Štúr, Jan Štúr.

Dr. Kramář (zvoni): Slavné národní shromáždění! Z příkazu Národního výboru zahajují Národní shromáždění. Nám všem dmou se prsa radostí, hrdostí a pýchou nade vším, co v hrozné válce dokázal náš národ. Od první chvíle, kdy rozpoutala se lítice válečná, věřil a doufal, že nyní konečně dojde k svobodě a samostatnosti.

Jak šťasten jest náš národ, že měl tolik hrdinů ve chvíli dějinné! Předě všemi, kteří za svobodu vlasti dali život, huboce se skláníme (členové národního shromáždění povstávají) a všem našim hrdinům, kteří nám zůstali, posíláme svůj vroucí pozdrav, svůj vřelý obdiv a nekonečnou vděčnost národa! (Výborně! Sláva! bouřlivý potlesk.)

A z duše děkujeme všem, kteří je vedli! Svůj vřelý pozdrav posíláme, doufám, prvním prezidentu československé republiky, T. Masarykovi, (členové národního shromáždění povstávají. Volání: »Sláva! At žije! Dlouhotrvající, nadšený potlesk.)

Posíláme mu srdečný dík za všechno, co vykonal pro naši samostatnost. Děkujeme srdečně za všechno, co s tak neobyčejným přímo mistrovstvím podnikl pro zjednání naší samostatnosti náš ministr zahraničích záležitostí Dr. Beneš (Výborně! Dlouhotrvající potlesk), děkujeme našemu ministru vojenský Dru Stefaníkovi (Výborně! Hlučný potlesk), který osvědčil tak obdivuhodnou schopnost v organizaci našich vojsk, a děkujeme všem jejich pomocníkům, kteří tak skvělým způsobem dokázali, že Čech je s nejtěžších úkolů, jen když má volnou půdu, volnou cestu a může pracovat. (Výborně!)

A proto poděkujeme všem, kteří zde u nás doma dovedli trpět s hlavou vztyčenou a nepokořenou, všem těm, kteří se nelekali hrozeb šibenicemi a žaláři, všem, kteří bez strachu a bázně, s největším nebezpečím obětovali všechno, aby s našimi bratry za hranicemi udržovali stálé spojení (Dr. Bouček: »Sláva Dru Šámalovi!«) — ano, Sláva Dru Šámalovi! (Výborně! Dlouhotrvající bouřlivý potlesk)

Dr. Kramář (zvoni): Slavné národní shromáždění! Z příkazu Národního výboru zahajují Národní shromáždění. Nám všem dmou se prsa radostí, hrdostí a pýchou nade vším, co v hrozné válce dokázal náš národ. Od první chvíle, kdy rozpoutala se lítice válečná, věřil a doufal, že nyní konečně dojde k svobodě a samostatnosti.

Jak šťasten jest náš národ, že měl tolik hrdinů ve chvíli dějinné! Předě všemi, kteří za svobodu vlasti dali život, huboce se skláníme (členové národního shromáždění povstávají) a všem našim hrdinům, kteří nám zůstali, posíláme svůj vroucí pozdrav, svůj vřelý obdiv a nekonečnou vděčnost národa! (Výborně! Sláva! bouřlivý potlesk.)

Potlesk.) A my svobodní a volní prohlašujeme, že náš stát československý jest svobodnou československou republikou. (Výborně! Sláva!) Hlučný potlesk.) A abychom doplnili všechno to, pak prosím Vás, abyste prvním prezidentem Československé republiky zvolili Tomáše Masaryka. (Výborně! Sláva! Potlesk.) Prohlašuji tedy profesora dra. Tomáše G. Masaryka jednohlasně zvoleným prezidentem Československé republiky.

18

První schůze Národního shromáždění 14. listopadu: byla vyhlášena republikánská forma státu, T. G. Masaryk byl aklamací zvolen prezidentem a byla ustavena první vláda v čele s Karlem Kramářem.

▲ Prozatímní ústava přijatá Národním výborem 13. listopadu.

1

Z á p i s

o I. schůzi ministerské rady, konané dne 14. listopadu 1918.

Přítomni :

Pan ministerský předseda

pp. ministři :

Dr. Karel Kramář,

Ant. Švehla,

C. Habermann,

V. Klofáč,

Dr. Stránský,

Dr. J. Zahradník,

Dr. V. Šrobár,

Dr. Lev Winter,

Dr. Vrbenský,

Dr. Al. Rašín,

Dr. Hruban,

Fr. Staněký

Jiří Stříbrný

Dr. Fr. Soukup,

K. Prášek.

Schůze zahájena o 4 1/2 hod. odpo.

Čl. I. Postavení česko-slovenského vojska na Slovensku.

Pan ministerský předseda Dr. Kramář předsedá, že podle zprávy nejvyššího velitele branných sil česko-slovenských Dra. Scheinera je postavení vojska česko-slovenského na Slovensku velmi vážné a podobně i na Litavecku, kde Němci obsazují již jednotlivá místa strategicky důležitá a obce, předkládá telegram hr. Michala Karolyiho, ohrožující se proti vstupu česko-slovenského vojska na půdu slovenskou, a navrhuje,

18

Výňatek ze zápisu o první schůzi vlády, která se konala 14. listopadu.

Pan ministr Prášek žádá, aby před konečným rozhodnutím ministerské rady byly nepřátelské činy německo-rakouské vlády zevrubně vyšetřeny a panem splnomocněncem Tusarem jako protest předneseny ve Vídni.

Po přímluvě páni ministrů Stříbrného a Dr. Vrbenského s návrhem pana ministra Práška se souhlasí.

Čl. X. Stavba dělnických domků v okrese Velké Prahy.

Bez připomínek schvaluje se návrh, jímž se zmocňuje pan ministr veřejných prací, aby vykonal všechny přípravy k stavbě dělnických domků v obvodu Velké Prahy.

Schůze se končí o 9. hod. večer.

První čeští legionáři v Praze.

Praha se konečně dočkala. Denní listy v posledních dnech přinášely zprávy, že ten a ten den legionáři přijdou, ale byly to jen dohady. Nebylo histoty ani bezpečných zpráv. To, co se vyprávělo o našich legionářích, to, co jsme o nich z úst našich delegátů ze Švýcar slyšeli, naplňovalo naše srdce jenom větší touhou a dychtivostí viděti a mítí ve svém středu ty, kteří vykonali skutky, o kterých budou vyprávěti dějiny a které nám pomáhaly budovati naši samostatnost.

V našich myslích vlnily se kol lich hlav gloriózy slávy a abanase jejich zněla nám jako mytická báň. V myslích nám vyrůstali v bárné hrdiny, blanické rytíře...

A co jsme spatřili? Na dnešek v noci po 12. hodině přijel prvý oddíl českých legionářů do Prahy: 23 mužů s legionářským velitelem Husákem. Hle, mužové prostí, jimž nadšené vítání, pozdravy a řeči byly něčím nezvyklým a snad nepohodným, hrdinové, u nichž platí jen skutky a činy a několik pevná slova a lesklé fráze.

A jedno jsme pozorovali: To nebyli příslušníci majetných vrstev národa, to nebyli lidé zbyčkaně vychováni, to byli prostí mužové práce, chudí synové skatnaté Slovače, mužové otužilí a prošli ohněm života, kteří to, co vykonali, považovali za svou samozřejmou povinnost. A tento dojem, který jsme při prvním spatření našich českých hochů našli, nás nejvíce potěšil. Dělník, prostý, neznámý, chudý člověk to byl, který pracoval, zápasil i umíral a vítězil.

Budte nám vítáni naši, a příklad váš budež příkladem a pobídkou těm, kdož oclabují i žhavou výčitkou svědomí těm, jimž i v nekrutějších dobách národa byla osobní bezpečnost a blahobyt a zisk jediným cílem, i těm, kteří vlastenčili pouze hubou.

Ve 12 hod. 10 minut v noci přijel zvláštní vlak za lásohu shromážděných davů do nádraží Wilsonova. K uvítání dostavili se ministerský předseda dr. Kramář, ministři Klofáč, Stanek, Soukup, Zahradník, dále vrchní velitel dr. Scheiner, postl. Juriga, podplukovník Diviš se svým pobočníkem Honďem. Přítomna byla také matka plukovníka Husáka a jeho dva bratři.

Naši milí hoši byli uvedeni do uvítací síně, kde pozdravil je nejprve dr. Kramář a ministr Klofáč.

Plukovník Husák poděkoval za vřelé uvítání a pravil, že oni tam v cizině dobře věděli, že my zde musíme jen skřípat zuby a zatínat pěstě v kapse, ale oni měli zbraně a věděli na koho! Sdě- li, že v nejbližší době přijdou sam tisíce našich hochů v plné zbroji a s válečným materiálem. Jsou hotovi hned také hájiti Československou republiku.

Na to osloveni byli naši hrdinové ještě postl. Jurigou, načež se odebrali do restauračního sálu k občerstvení.

Uvádíme prozatím jen jména včera přibylých legionářů. Jsou to: plukovník Husák, kapitáni: Matička, Rejholec, Dvořák, Konopásek, Varsák; škovatelé: Vořech, Frlm, Kopeček; četáři: Čisav, Skála, Kristín, Matějka a desátník Šilster.

Všichni jmenovaní jsou zástupci československé armády, bojující ve Francii. Za armádu v Italii bojující přijeli poručíci: Gabříš a Košťál, důstojnický zástupce Kustra, četář Seges, desátník Višňovský a vojín Drinka a Kvačkal. Delegace doprovázena byla rytmistrem Havlíčkem, který nedávno odejel s poselstvím československé vlády do Paříže.

Většina jmenovaných jsou Slováci.

Po krátkém občerstvení odvezení byli do svých bytů automobily, pozdravování davy obecnstva, které již od časných večerních hodin, přes krajně nepříznivé počasí trpělivě přjezd legionářů očekávalo.

18

Zpráva Večerníku Práva lidu ze 4. prosince o příjezdu legionářů v čele s O. Husákem do Prahy. ▲

Slavnost uspořádaná 5. prosince na Staroměstském náměstí v Praze k uvítání legionářů. ►

První poselství presidenta československé republiky.

„Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchů našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí Tvých k Tobě zase se navrátí, o lide český, a pro tuto naději Tebe dědicem činím všeho toho, co jsem dědila a přes těžké a nesnadné časy přechovala, nýbrž i v čemkoli dobrém skrze práci synů mých a požehnání boží rozhodně jsem přijala, to všechno Tobě odkazuji.“

Proctví-modlitba Komenského vyplnila se doslova; náš národ je svobodný a nezávislý a vstupuje vážen a podepřen všeobecnou sympatií do společnosti evropských národů.

Žijeme v pohádce? Tak se ptají politické všech zemí a sám kladu si stejnou otázku; a přece je to všechno skutečná skutečnost, výsledek čtyřletého zápolení všech národů světa. Svět rozstoupil se na dva tábory a v hrozném boji zvítězili ti, kteří hájili ideály spravedlnosti — zvítězili idealisté, zvítězil duch nad hmotou, právo nad násilím, pravda nad chytráctvím.

Centrální mocnosti, vedené pruským Německem, domáhaly se panství nad starým

světem, nad Evropou, Asií, Afrikou a to byl přední cíl pangermánských politiků, označovaný heslově: Berlín—Bagdad. Starý, staletý německý nápor na východ měl být dovršen konečným podmaněním východních národů, v prvé řadě slovanských a celý průběh války a vítězství Německa uskutečňovaly pangermánský plán.

Podmanění evropského východu bylo by mělo za následek podmanění západu a celého starého světa. Ale nový svět, Amerika, vystoupila ze své rezervy, nahradila umdlené a rozvrácené Rusko a za nedlouho generál Foch diktoval poraženému Německu a Rakousko-Uhersku podmínky.

Theokratická autokracie podlela demokracii, spočívající na zásadách humanitní mravnosti. Berlín, Vídeň, Cařihrad hlásaly rouhavé učení, že jejich státy, ve skutečnosti dynastie jsou z boží milosti, ba přímo božím zjevením a nástrojem, stát opírající se o militaristickou armádu postaven jako ideál proti národnosti, výboj a panství nad světem staly se cílem berlínského, vídeňského a cařihradského carismu — imperialismu. Pruství, rakušanství, a Džingischanství nespojovalo se pouze zeměpisně; je vniterní shoda a příbuznost těchto tří přežitků středověké theokracie.

18

Výňatek z prvního poselství prezidenta republiky, předneseného 22. prosince na Pražském hradě. ▲

◀ Příjezd T. G. Masaryka do Prahy 21. prosince.

8

Tiráž

Název: 1918 - Osmičky v dějinách českých zemí

Publikace k výstavě archivních dokumentů z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.

Autor: Helena Nováčková, Milan Vojáček

Redakce: Emilie Benešová

Grafické zpracování: Eva Filipová

Reprodukce: Martin Hrubeš, Iveta Mrvíková

Exponáty byly vybrány z fondů Národního archivu, Archivu Národního muzea a Vojenského ústředního archivu.

Vydal Národní archiv, Archivní 4, Praha 4 - Chodovec v roce 2008.